

УДК 340.133

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.9.25>**Наталія Гунько,**

асистент кафедри теорії та філософії права

Львівського національного університету імені Івана Франка

ТЕХНОЛОГІЯ ВНЕСЕННЯ ЗМІН ТА ДОПОВНЕНЬ ДО ЗАКОНІВ УКРАЇНИ

У статті охарактеризована коригуюча законотворча технологія (технологія внесення змін та доповнень до законів України). Встановлено співвідношення поняття коригуючої законотворчої технології із поняттями законотворчої, нормотворчої, правотворчої, юридичної технологій, а також родо-видові зв'язки із законотворчою технологією. Зазначено, що законотворча технологія – це належним чином регламентований порядок (система правил) застосування прийомів і засобів законотворчої техніки на відповідних стадіях законотворчого процесу з метою створення якісних законів. Ці правила містять змістові та формальні вимоги як до законотворчого процесу, так і до його результатів – законів; тісно взаємопов'язані із законотворчим процесом, але не є тотожними з ним. Виявлено основні ознаки поняття «законотворча технологія» та зазначено, що важливим різновидом законотворчої технології є технологія внесення змін та доповнень до законів.

У статті сформульовано визначення поняття коригуючої законотворчої технології (технології внесення змін та доповнень до законів України) як належним чином регламентованого порядку (системи правил) застосування прийомів та засобів техніки внесення змін та доповнень до законів з метою їх виправлення чи/та оновлення. Названо такі основні ознаки: вона є різновидом законотворчої технології; системою правил застосування загальних прийомів та засобів законотворчої техніки та спеціальних – техніки внесення змін та доповнень до законів України; здійснюється у регламентованому законом порядку; містить змістові та формальні вимоги до коригуючої законотворчої діяльності (процесу) та законів про внесення змін та доповнень; іноді здійснюється за спеціальною процедурою; спрямована на виправлення чи/та оновлення чинних первинних законів України; має видові особливості. Зазначено, що оскільки коригуюча технологія є різновидом законотворчої технології, то їй притаманні основні характерні ознаки останньої і водночас вона характеризується й низкою специфічних ознак, які є характерними саме для технології внесення змін та доповнень до законів України.

Ключові слова: юридична технологія, правотворча технологія, нормотворча технологія, законотворчість, законотворча технологія, внесення змін та доповнень до законів України.

Постановка проблеми. Трансформація сучасної правової системи України потребує ефективних засобів правового регулювання суспільних відносин, досконалої правотворчої техніки та технології, які б сприяли коригуванню та оновленню національної системи нормативно-правової регламентації. Важливе місце у цих процесах відводиться законотворчості й законотворчій технології загалом, а також її різновидам, чільне місце серед яких має займати технологія внесення змін та доповнень до законів України.

Хоча в юридичній науці питанням законотворчості і приділялася належна увага, проте проблематика законотворчої техніки та технології залишається малодослідженою. Ще менш розробленими є питання технології внесення змін та доповнень до законів України. Можливо, це і є однією з причин того, що відсутній чіткий порядок реалізації технології внесення змін та доповнень до законів України, кількість законів про внесення змін та доповнень значно перевищує

кількість первинних законів; зміни та доповнення до законів України мають безсистемний характер, що негативно позначається на якості самих законів, їх дієвості, розбалансує систему законодавства.

У юридичній літературі, як зарубіжній, так і вітчизняній, питання технології внесення змін та доповнень до законів, як правило, аналізуються в контексті дослідження проблем правотворчості та законотворчості, юридичної, правотворчої і законодавчої техніки, меншою мірою – правових технологій. Деякі її аспекти висвітлювалися в працях С. Бахвалова, М. Власенка, Т. Васильєвої, Ж. Дзейко, Т. Кашаніної, Л. Луць, В. Косовича, Д. Керімова, В. Риндюк, Ю. Тіхомірова та інших. Проте питання співвідношення юридичної, правотворчої, нормотворчої і законотворчої технологій, їх природи та видових особливостей, природи технології внесення змін та доповнень до законів, її поняття, характеристики її різновидів і дотепер залишаються малодослідженими.

Метою цієї статті є виявлення такого співвідношення, родо-видових зв'язків між законотворчою технологією та технологією внесення змін та доповнень, характерних ознак останньої, визначення її поняття.

Виклад основного матеріалу. Дослідження технології внесення змін та доповнень до законів України вимагає з'ясування змісту понять юридичної, правотворчої, нормотворчої, законотворчої технології та виявлення їх співвідношення.

У науковій літературі по-різному трактують поняття юридичної технології. Так, К. Княгинін до юридичної технології відносить прийоми та способи використання засобів юридичної техніки та знань про ці прийоми та способи [1, с. 3, 4]. М. Власенко під юридичною технологією розуміє порядок застосування та використання методів та прийомів підготовки і прийняття юридичних рішень, що є результатом, підсумком юридичної діяльності, яка здійснюється відповідно до принципів та прийомів технологічних операцій [2, с. 8]. В. Карташов юридичну технологію трактує як засновану на певних принципах, прогнозах і планах (стратегії) систему мисленнєвих та таких, що актуалізуються назовні, дій та операцій компетентних фізичних та посадових осіб (органів), що пов'язана з виданням (тлумаченням, реалізацією, систематизацією тощо) юридичних рішень (актів), в ході якої оптимально використовуються необхідні ресурси (матеріальні, трудові, фінансові, організаційні тощо), загальносоціальні, технічні, спеціально-юридичні засоби (техніка), прийоми, способи, методи і правила (тактика), процесуальні форми (стадії, провадження тощо) та відповідні типи, види і підвиди контролю за діяльністю суб'єктів та учасників юридичної практики [3, с. 17].

Разом із тим висловлювалось міркування, що запропонована В. Карташовим структура юридичної технології є своєрідним дублюванням юридичного процесу в широкому його розумінні. А отже, пропонувалася структура, що складалася з юридичної технологічної тактики (сукупності рекомендацій про організацію та планування здійснення юридичної діяльності на конкретних етапах з метою досягнення певних цілей цієї діяльності найбільш ефективними засобами та способами), а також юридичної технологічної стратегії (сукупності перспективних рекомендацій про організацію та планування здійснення юридичної діяльності в цілому та на окремих її стадіях з метою досягнення основних, глобальних, принципових, найбільш суттєвих тощо завдань і цілей цієї

діяльності найбільш ефективними засобами та способами) [4, с. 347]. Т. Кашаніна юридичну технологію включає до структури юридичної техніки. Під юридичною технологією вона розуміє правила раціонального утворення, систематизації та правильної реалізації правових актів [5, с. 81–82].

У науковій літературі виокремлюють різні види юридичної технології. М. Власенко виокремлює нормотворчу технологію (а її різновидом називає законотворчу), а також правозастосовну технологію підготовки та прийняття індивідуальних актів, договірну, правороз'яснювальну, систематизаційну, науково-прикладну (доктринальну). Під нормотворчою технологією він розуміє загальні засади підготовки і прийняття нормативних правових актів, або ж технологічні принципи та норми з розробки і прийняття юридичних приписів та документів, в яких вони містяться [6, с. 27]. Висловлюється також думка, що нормотворчість із позицій технології є творчим процесом з опрацювання предмета правового регулювання за допомогою прийомів та засобів юридичної техніки [7, с. 54]. Нормотворча технологія трактується також як система правил застосування способів та засобів створення, конструювання та коригування нормативно-правових приписів на відповідних стадіях нормотворчого процесу [8, с. 352].

Як зазначав А. Піголкін, «технологія» правотворчості – поняття багатоскладове. Це і порядок (етапи) підготовки проєктів, і визначення видів нормативних актів, і науково-інформаційне забезпечення процесу створення та прийняття проєктів, і організація експертизи, і створення найбільш доцільних правил. До технології він включав і правила прийняття проєктів та їх офіційне оприлюднення. Тобто йшлося про відповідні вимоги, зокрема, юридико-технічного характеру до підготовки, оформлення та прийняття проєктів нормативних актів [9, с. 5–6]. Проте ця позиція не відображає розмежування понять «правотворча технологія» та «правотворчий процес», а ці явища є хоча й близькими, але відносно самостійними. Якщо правотворча технологія – це система правил застосування прийомів та засобів правотворчої техніки в ході створення джерел права на відповідних стадіях правотворчого процесу, то правотворчий процес – це порядок (етапи, стадії) послідовних правотворчих дій, спрямованих на створення джерел права.

Оскільки нормотворчий процес є лише складником правотворчого, (адже він не охоплює всі стадії правотворчості і завершується створенням проєкту джерела права), то і нормотворча технологія – складник право-

творчої технології. Серед різновидів правотворчої виокремлюється і законотворча технологія.

На думку М. Власенка, законотворча технологія є різновидом нормотворчого правового виробництва і діяльністю компетентних державних органів з підготовки та прийняття законів [6, с. 27]. Висловлюється також думка, що законотворча технологія – це правила застосування засобів та прийомів створення, зміни, припинення, об'єктивації та систематизації законодавчих приписів у процесі законотворення [10, с. 11]. Деякі автори вважають, що законодавчі технології – це поширені в законотворчій практиці методи застосування техніко-юридичних, політичних, інформаційних, психолого-ідеологічних та інших засобів, прийомів, що забезпечують підготовку та прийняття необхідного певним соціальним групам чи суспільству в цілому закону, а також законодавчі процедури, які використовуються з цією ж метою [11, с. 318]. М. Бахвалов пропонує таке визначення поняття «законодавча технологія»: це складна і така, що здійснюється в конкретно історичних умовах і в установленому порядку (процедурах, режимах і т. ін.), законотворча діяльність компетентного суб'єкта із формування стійкої системи законодавства за допомогою науково обґрунтованого комплексу правотворчих дій, принципів, засобів, прийомів і правил, відповідно до прийнятих планів та існуючих прогнозів [12, с. 8]. В. Риндюк під законотворчою технологією розуміє систему прийомів, способів опрацювання, вироблення, змінення стану, властивостей, форми інформації, що застосовується в управлінні законодавчою діяльністю [13, с. 58].

Диференціюють законотворчу технологію також по-різному: за змістом поділяють на технологію узгодження інтересів, їх лобіювання, законодавчих ініціатив та ін.; за правотворчими діями – на технологію прийняття закону, внесення в нього змін та доповнень, його скасування тощо. А також зазначається, що вона може мати видові особливості чи бути специфічною відповідно до способів, завдань та мети правового регулювання [11, с. 319]. Виокремлюють кодифікаційну технологію, під якою розуміють систему прийомів, способів опрацювання, вироблення, змінення стану, властивостей, форми інформації, що застосовуються в управлінні кодифікаційною діяльністю державного апарату [14, с. 150]. Виділяють також технологію структурування кодифікованого акта, під якою розуміють системну, цілеспрямовану, таку, що здійснюється у встановленому порядку, діяльність компе-

тентного суб'єкта щодо формування якісної структури кодифікованого акта за допомогою науково обґрунтованого комплексу правотворчих дій, принципів, засобів, прийомів та правил [15, с. 35].

Відсутність однаковості в розумінні поняття «технологія» в контексті, що розглядається, зобов'язує з'ясувати його значення. У мовних словниках, наприклад, технологія інтерпретується як сукупність знань, відомостей про послідовність окремих виробничих операцій у процесі виробництва чого-небудь; сукупність способів обробки або переробки матеріалів, виготовлення виробів, проведення різних виробничих операцій тощо [16, с. 519]. Подається і значення терміна «технологічний процес», під яким розуміється сукупність технологічних операцій, методів, прийомів, режиму роботи і процедур, спрямованих на перетворення речовини, енергії, інформації у процесі виготовлення продукції, контролю якості, управління виробництвом тощо [17].

Досить часто технологія трактується як сукупність правил здійснення будь-якої діяльності, зокрема і юридичної. А тому у юридичній літературі складники правотворчої (законотворчої) чи інших видів юридичної технології позначаються словом «правила». Під правилом розуміється положення, яким передається якась закономірність, сталі співвідношення явищ; принцип, яким керуються у співжитті, у праці, в поведінці; зібрання якихось положень, що визначають порядок ведення або дотримання чого-небудь [18]. У юридичній літературі під правилами розуміють допустимі правом вимоги та дозволи для законодавця, що формувалися на основі досягнень юридичної науки і практики законодавчої діяльності та спрямовані на створення та систематизацію якісних за формою та змістом законів [19, с. 30]. Щоправда, автор називає їх правилами законодавчої техніки, а технологію не виокремлює взагалі. Тоді як одні автори виокремлюють такі правила: змістові, логічні, структурні, мовні, формальні (реквізитні), процедурні – і отожднюють їх з елементами юридичної (правової, законотворчої) техніки [5, с. 102–103]. Хоча, як вже зазначалося, законотворча техніка та технологія – це самостійні явища. Інші – об'єднують їх у більш об'ємні групи: правила щодо зовнішнього оформлення законів; щодо змісту та структури акта; викладу юридичних документів (мовні правила) [20, с. 367–371]. М. Власенко умовно виокремлює дві групи правил: змістові та технічні [6, с. 52–98], а інколи називає їх вимогами (загальними правилами) і відносить до них: реквізитні, змістові,

структурні, мовні, логічні вимоги [2, с. 53]. Також такі вимоги (правила) об'єднуються в дві групи за критерієм змісту та форми джерел права. Отже, до формальних відносять правила вибору юридичної форми, структурної організації тексту; дотримання реквізитних вимог; встановлення відповідності нових джерел права чинній їх системі за формальними показниками; встановлення компетенції правотворчих суб'єктів. А до змістових – встановлення відповідності соціальним факторам, що зумовлюють нормативно-правову регламентацію; виявлення соціальних інтересів, створення механізму їх урахування; встановлення відповідності логічним, мовним вимогам, нових нормативно-правових приписів – змісту чинної системи джерел права [8, с. 357–358].

Отже, законотворча технологія є системою правил застосування прийомів та засобів законотворчої техніки, що містять змістові та формальні вимоги як до законотворчого процесу, так і до його результатів – законів; вони спрямовані на створення законів, забезпечення їхньої якості. Такі правила тісно взаємопов'язані із законотворчим процесом, але не є тотожними їм, вони мають забезпечувати послідовність дій на відповідних стадіях законотворчого процесу та його якість, правильне використання прийомів та засобів законотворчої техніки.

Важливою є регламентація як законотворчого процесу, так і правил застосування прийомів та засобів законотворчої техніки. Законотворчий процес в Україні регламентується Законом України «Про Регламент Верховної Ради України», що визначає основні дії (етапи) цього процесу. До основних стадій законотворчості відносять: законотворчу ініціативу, яка включає і внесення законопроекту до органу законодавчої влади; обговорення законопроекту; прийняття законопроекту; підписання главою держави; офіційне оприлюднення [21, с. 188]. Висловлювалися й інші точки зору щодо основних стадій законотворчого процесу, проте всі вони визначені законом, здійснюються за законодавчо регламентованою процедурою і, як правило, охоплюють названі стадії.

Законодавчі ж технології, як зазначають, притаманні всім стадіям законотворчого процесу, але мають відповідну специфіку, притаманну кожному різновиду законотворчої діяльності [11, с. 319]. Зокрема, щодо створення законів, їх опублікування, коригування (внесення змін та доповнень), припинення їх чинності або щодо створення, коригування Конституції України, конституційних законів, звичайних законів, зако-

нів про ратифікацію міжнародних договорів, законів про Державний бюджет тощо.

Отже, характерними ознаками, що притаманні законотворчій технології, є такі: вона є різновидом правотворчої технології; здійснюється у регламентованому законом порядку; є системою правил застосування прийомів та засобів законотворчої техніки; такі правила містять змістові та формальні вимоги до законотворчої діяльності (процесу та його результату – закону); вони тісно взаємопов'язані із законотворчим процесом; забезпечують послідовність законотворчих дій на відповідних стадіях законотворчого процесу; спрямовані на створення законів, забезпечення їхньої якості; має видові особливості.

Таким чином, законотворча технологія – це належним чином регламентований порядок (система правил) застосування прийомів і засобів законотворчої техніки на відповідних стадіях законотворчого процесу з метою створення якісних законів. Серед різновидів законотворчої технології виокремлюється й технологія коригуючої законотворчої діяльності (технологія внесення змін та доповнень до законів України).

Коригуюча діяльність є складовою частиною законотворчої діяльності та здійснюється за допомогою техніки внесення змін та доповнень до законів України шляхом об'єктивації її результатів в законах про внесення змін та доповнень до чинних первинних законів. Отже, коригуюча законотворча діяльність – це складова частина законотворчої діяльності, яка спрямована на внесення змін та доповнень до законів України з метою виправлення чи/та оновлення змістових чи формальних параметрів, забезпечення належного регулятивного рівня законів.

Слід звернути увагу на те, що коригуюча технологія є різновидом законотворчої технології, а тому щодо неї поширюються загальні правила законотворчої технології, а отже, їй притаманні й основні характерні ознаки останньої. Водночас вона характеризується й низкою специфічних ознак, які є характерними саме для технології внесення змін та доповнень до законів України.

Коригуюча законотворча технологія складається із правил застосування загальних засобів і прийомів законотворчої техніки та спеціальних прийомів і засобів, що притаманні техніці внесення змін та доповнень до законів України. Під коригуючою законотворчою технікою розуміється система загальних та спеціальних засобів та прийомів законотворчої техніки, що спрямовані на виправлення чи/та оновлення законів України.

У п. 1 розділу III Методичних рекомендацій щодо розроблення проектів законів та дотримання вимог нормопроектної техніки зазначається, що під час підготовки законопроектів про внесення змін до законів слід використовувати певні прийоми і способи нормопроектної техніки. А п. 2 визначає основні засоби техніки внесення змін та доповнень – нова редакція закону, його розділів, глав, статей, частин статей, пунктів, підпунктів, абзаців, речень, заміна слів та їх виключення; доповнення закону розділом, главою, статтею, частиною статті, пунктом, підпунктом тощо [22, с. 223]. При цьому слід зазначити, що це лише формальні засоби, які стосуються структурної організації тексту закону. Бажано було б легалізувати, окрім формальних, і змістові вимоги до коригуючої законотворчої діяльності та законів про внесення змін та доповнень. Слід звернути увагу і на п. 4 Методичних рекомендацій щодо розроблення проектів законів та дотримання вимог нормопроектної техніки, де йдеться про те, що зміни вносяться до законів, а не до законів про внесення змін та доповнень до них [22, с. 225], а також на п. 6 ст. 90 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України», а саме на те, що законопроект може передбачати внесення змін лише до первинного законодавчого акта (закону, кодексу, основ законодавства тощо), а не до закону про внесення змін до цього законодавчого акта [23].

Враховуючи викладене, слід зазначити, що положення п. 6 ст. 90 є свідченням спрямованості коригуючої законодавчої технології на виправлення чи/та оновлення чинних первинних законів України, а закон про внесення змін до закону України, своєю чергою, є обслуговуючим засобом, який забезпечує оновлення чи/та виправлення чинних первинних законів.

До прийомів внесення змін та внесення доповнень ставляться такі ж змістові та формальні вимоги. Зокрема, п. 6 ст. 91 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» передбачає, що до законопроекту про внесення змін до закону додається порівняльна таблиця, яка містить редакцію положень чинного закону та нову редакцію з урахуванням змін [23].

Отже, ті правила законотворчої технології, що зафіксовані в законах України чи інших офіційних документах (методичних рекомендаціях), є підтвердженням того, що вони реалізуються в межах регламентованого законом порядку. А розділ V Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» є свідченням наявності і спеціальних процедур: внесення змін до Конституції

України, до закону про Державний бюджет України тощо.

Розділ XIII Конституції України «Про внесення змін до Конституції України» передбачає в основному процедурні вимоги до законопроекту про внесення змін та доповнень: суб'єктів подачі його до Верховної Ради, прийняття тощо. Але ст. 157 Конституції України передбачає і деякі змістові вимоги, а саме: заборону внесення змін, які передбачають скасування чи обмеження прав і свобод людини і громадянина або спрямовані на ліквідацію незалежності чи порушення територіальної цілісності України та ін. [24]. Проте, на жаль, у законах України чи в інших офіційних документах техніка та технологія внесення змін та доповнень до законів України не досить регламентовані.

Водночас деякі проблеми технології внесення змін та доповнень до законів, зокрема і щодо правил застосування прийомів та засобів внесення змін та доповнень, висвітлювалися у юридичній літературі. Так, Т. Васильєва зазначає, що під час розробки законів про внесення змін до законів слід дотримуватися таких правил: зміни, що вносяться мають бути узгоджені з основним змістом норми; зміни до кожного законодавчого акта оформляються в тексті законопроекту окремими статтями (окрім цього, слід вказати вид акта, в який вносяться зміни, дату його підписання, реєстрації, номер, найменування, джерело офіційного опублікування); зміни вносяться в текст основного законодавчого акта, а не закону про внесення змін до відповідного акта; зміни, що вносяться в один і той же законодавчий акт, викладаються послідовно (постатейно) з вказівкою на конкретну структурну одиницю; в одній статті закріплюються положення, що пов'язані із внесенням змін до положень одного і того ж законодавчого акта; кожна зміна оформляється окремо: спочатку зазначається, котра структурна одиниця змінюється, а потім – характер змін; у разі внесення доповнень зазначаються слова, після яких повинні вноситися відповідні зміни [25, с. 105–106]. Характеризуючи особливості використання правил і засобів внесення змін до законів України, Ж. Дзєйко пропонує застосовувати такі правила: в разі, якщо існує необхідність докорінно змінити правове регулювання суспільних відносин у зв'язку із радикальними змінами в соціумі та невідповідністю чинного закону наявним відносинам, потрібно приймати новий закон; до закону можна вносити зміни лише відповідно до предмета його регулювання; у назві законів, якими вносяться зміни до законів, треба зазначати сферу регулювання таких

законів та інше. Окрім цього, вона зазначає, що завданням законодавця є попередження внесення невиправдано частих змін до законів, чому має сприяти врахування прогнозів суспільного розвитку [19, с. 18–19].

Щоб зменшити інтенсивний «потік» депутатської законодавчої ініціативи, деякі автори, зокрема, пропонують здійснювати комплексний аналіз законодавчих ініціатив різних суб'єктів і групувати законопроекти про внесення змін до чинних законів, зводити їх в узагальнені проекти тощо [26, с. 79]. У законотворчій практиці інших держав пропонується створення критеріїв допуску законопроектів до органу законодавчої влади з метою уникнення перевантаження роботи його структурних підрозділів «неякісними» проектами, які потребують доопрацювання відповідно до таких критеріїв.

Висновки

Викладене вище дозволяє констатувати, що юридична технологія є найбільш широким поняттям, під яким зазвичай розуміється порядок застосування прийомів та засобів юридичної техніки для створення юридичних актів. Видовою стосовно юридичної технології є правотворча, складовою частиною якої є нормотворча технологія. Різновидом правотворчої є законотворча технологія, а її різновидом – технологія внесення змін та доповнень до законів України.

Аналіз законотворчої технології дозволив виокремити такі її характерні ознаки: вона є різновидом правотворчої технології; здійснюється в порядку, регламентованому законом; є системою правил застосування прийомів та засобів законотворчої техніки; такі правила містять змістові та формальні вимоги до законотворчої діяльності (процесу) та його результатів – законів; такі правила тісно пов'язані із законотворчим процесом, забезпечують послідовність законотворчих дій на відповідних стадіях законотворчого процесу, спрямовані на створення законів і забезпечення їхньої якості; законотворча технологія має видові особливості. Отже, законотворча технологія – це належним чином регламентований порядок (система правил) застосування прийомів і засобів законотворчої техніки на відповідних стадіях законотворчого процесу з метою створення якісних законів.

Важливим складником законотворчої технології є технологія внесення змін та доповнень до законів України (коригуюча законотворча технологія). Характерними її ознаками є такі: вона є різновидом законотворчої технології; системою правил застосування загальних прийомів та засобів зако-

нотворчої техніки та спеціальних – техніки внесення змін та доповнень до законів України; здійснюється у регламентованому законном порядку; містить змістові та формальні вимоги до коригуючої законотворчої діяльності (процесу) та законів про внесення змін та доповнень; іноді здійснюється за спеціальною процедурою; спрямована на виправлення чи/та оновлення чинних первинних законів України; має видові особливості.

Таким чином, коригуюча законотворча технологія (технологія внесення змін та доповнень до законів) – це належним чином регламентований порядок (система правил) застосування прийомів та засобів техніки внесення змін та доповнень до законів з метою їх виправлення чи/та оновлення.

Подальшого поглибленого наукового аналізу потребують питання технології внесення змін та доповнень до Конституції України, кодифікованих законів та інших видів законів.

Список використаних джерел:

1. Княгинин К. Н. Охранительные правоприменительные акты: вопросы теории и технологии. Свердловск, 1991. 108 с.
2. Власенко Н. А. Законодательная технология (Теория. Опыт. Правила) : учебное пособие. Иркутск, 2001. 144 с.
3. Карташов В. Н. Юридическая технология или юридическая техника? Некоторые методологические вопросы исследования. *Юридическая техника*. Нижний Новгород, 2007. № 1 С. 16–24.
4. Величко К. Е. Структура и содержание юридической технологии. *Правотворчество в РФ: Проблемы теории и практики* : сб. науч. стат. / отв. ред. В. М. Сырых, М. А. Занина. Москва, 2010. С. 345–348.
5. Кашанина Т. В. Юридическая техника в сфере частного права : учебное пособие. Москва, 2009. 287 с.
6. Юридическая техника : учебное пособие / под ред. Т. Я. Хабриевой, Н. А. Власенко. Москва, 2009. 272 с.
7. Москалькова Т. Н., Черников В. В. Нормотворчество : научно-практическое пособие. Москва, 2013. 383 с.
8. Луць Л. А. Нормотворча технологія. *Велика українська юридична енциклопедія* : у 20 т. Т. 3. Загальна теорія права. Харків, 2017. С. 352–359.
9. Проблемы правотворчества субъектов РФ : научно-методическое пособие / отв. ред. А. С. Пиголкин. Москва, 1998. 272 с.
10. Шевчук І. І. Правотворчі помилки у законодавстві України: загальнотеоретичні аспекти : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Львів, 2015. 16 с.
11. Элементарные начала общей теории права : учебное пособие для вузов / под общей ред. В. И. Червонюка. Москва, 2003. 544 с.

12. Бахвалов С. В. Законодательная технология (некоторые проблемы теории и методологии) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Нижний Новгород, 2006. 28 с.

13. Риндюк В. І. Проблеми законодавчої техніки в Україні : теорія та практика : монографія / відп. ред. Ющик О. І. Київ, 2012. 272 с.

14. Кодифікація законодавства України: теорія, методологія, техніка / Ю. С. Шемчущенко [та ін.] ; ред. О. І. Ющик. Київ, 2007. 208 с.

15. Барсукова В. Н. Основы структурирования кодификационных актов / под ред. И. Н. Сенякина. Москва, 2011. 207 с.

16. Новый тлумачний словник української мови : в 4-х т., Т. 4: Роб-Я. / укл.: В. В. Яременко, О. М. Сліпущко. Київ, 1999. 944 с.

17. Словopedia. URL: <http://slovopedia.org.ua/38/53410/384793.html> (дата звернення: 12.08.2019).

18. Академічний тлумачний словник української мови. URL:<http://sum.in.ua/s/pravylo> (дата звернення: 12.08.2019).

19. Дзейко Ж. О. Законодавча техніка в Україні (теоретико-історичне дослідження) : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2011. 39 с.

20. Черданцев А.Ф. Теория государства и права : учебник для вузов. Москва, 1999. 429 с.

21. Луць Л. А. Загальна теорія держави та права : навчально-методичний посібник. Київ, 2012. 412 с.

22. Методичні рекомендації щодо розроблення проектів законів та дотримання вимог нормопроектної техніки. Нормотворча діяльність : зб. нормативно-пр. актів та методичних рекомендацій. Київ, 2001. 288 с.

23. Про регламент Верховної Ради України : Закон України від 10 лютого 2010 року № 1861-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#p743> (дата звернення: 03.08.2019).

24. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#n4931> (дата звернення: 20.08.2019).

25. Васильева Т. А. Как написать закон. Москва, 2012. 148 с.

26. Скрипнюк О. В., Теплюк М. О., Ющик О. І. Законодавчий процес і парламентська законодавча процедура в Україні : монографія. Київ, 2010. 92 с.

In the article is outlined amending legislative technology (technology of introducing amendments to laws of Ukraine). Relation of concept of amending legislative technology with concepts of legislative, rule-making, law-making, legal technology was defined as well as generic-and-types correlation with legislative technology. It is noted that legislative technology is appropriately rule-based procedure (system of regulations) of using of means and methods of legislation drafting at the appropriate stages of law-making process in order to create high-quality laws. These regulations contain both substantive and formal standards for the law-making process as well as for its results – laws; are closely interrelated with law-making process but do not identical to it. Main features of legislative technology concept were outlined and was noted that technology of introducing amendments to laws is the essential type of it.

In the article was defined the concept of amending legislative technology (technology of introducing amendments to laws of Ukraine) – that is appropriately rule-based procedure (system of regulations) of using of means and methods of amending legislation drafting in order to correct or/and update laws. Among its main features were identified the following: it is a type of legislative technology; it is a system of regulations of using common means and methods of legislative drafting and special means and methods of amending legislation drafting; it is conducted in accordance with the law-based procedure; it contains substantive and formal standards for adjusting legislative activity as well as for amending legislation; in some cases it is being conducted under a special procedure; is aimed to correct or/and update existing primary legislation of Ukraine; each type of it has its own special features.

It is noted that since amending legislative technology is a type of legislative technology, main features of the above-mentioned are inherent to it, and, at the same time, it has a number of distinguishing features, which are peculiar just to technology of introducing amendments to laws of Ukraine.

Key words: legal technology, law-making technology, rule-making technology, law-making, legislative technology, introducing amendments to laws of Ukraine.